

kedő lelőhelyen a hatástanulmány alapján szórványos, gyér őskori telepnyomokat vártunk. A lelőhelyet a Máriakerti (IV/3.)-folyás szeli két részre; a feltárást megnehezítette a rendkívül magas talajvíz. 2010-ben 293 jelenséget tártunk fel.

A mélyebben fekvő, jelenleg mocsaras, vizenyős részen kizárólag rézkori objektumok, főként gödrök mutatkoztak. Jellemző a nagy mennyiségű állatcsont, több gödörből került elő őstulok- szarvtöredék. Az előkerült kerámiák a késő rézkorra jellemző kannelúrás, bekarcolt háló- és pontozott díszítésűek.

A feltárt szarmata objektumok (főként gödrök) sekélyek, sok esetben csak a jelenségek alját tudtuk megfogni. A terület K-i részén az objektumok elszórtan, azonban a Ny-i részen sűrű csoportokban, egymásba ásva jelentkeztek. Itt sok objektumot csak a bontás során tudtunk elkülöníteni. Az objektumok többnyire sekélyek, és kevés leletanyag származott belőlük.

A gödrök mellett négy épület is előkerült. Az egyik K-Ny-i irányú, szabályos téglalap alakú, 7,5×4 m nagyságú. Egy másik szintén téglalap alakú, ÉK-DNy-i irányú, 3,2×2,9 m alapterületű, Ny-i sarkában kőalapozású tűzhellyel.

A legjelentősebb felfedezés a rézkori objektumok környezetében jelentkező szarmata kút. A kút teljes fábólélelése megőrződött a magas talajvíznek és a mocsaras, nedves közegnek köszönhetően. A legfelső gerendákat 40 cm-es relatív mélységben találtuk. A kút felső része négyzet alakban, átlagosan 180 cm hosszúságú és 30–40 cm átmérőjű gerendákkal három-négy szintben volt kirakva. Ez alatt egy 65×52 cm nagyságú téglalap alakú, deszkából összeácsolt szerkezet került elő. A kút alján egy nyers színű edénytöredék feküdt.

Munkatársak: Cservenákné Kasza Edit, Erdei Krisztina, Farkas Gábor technikusok.

NICKLAS LARSSON – MAJERIK VERA

412. Pusztadobos, Komlósi-szállás DNy (KÖH 34873)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) R

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. augusztus 27. és szeptember 24. között elvégezte az M3-83 jelű régészeti lelőhely (0102/27, 0102/30 hrsz.) megelőző feltárást. A kutatást az M3 autópálya Nyíregyháza-Vásárosnamény közötti szakaszának építése tette szükségessé. A feltárt terület 2138 m² volt.

A lelőhely a településtől DK-i irányban helyezkedik el, egy É-D-i irányú dombhát É-i végén. Az előzetes hatástanulmány alapján, melyet a nyíregyházi Jósza András Múzeum készített 1993-ban, egy bronzkori településrészlet előkerülésére lehetett számítani.

A lelőhelyen 11 ÉNy-DK-i irányú, 2,5 m széles, átlagosan 80–120 cm mély kutatóárkot húztunk. Összesen 8 régészeti jelenség került elő, melyek közül 4 geológiai jelenségnek bizonyult. Az egyik régészeti objektum nagyméretű, amorf, vörös kovárványos ho-

mokkal betöltődött, vélhetőleg anyagnyerő gödör volt; betöltéséből díszített rézkori kerámia, valamint egy fél orsógomb is előkerült.

Déli irányban elvégeztük további 2946 m² terület kutatását: csak az őskori kultúrréteg folytatódását figyeltük meg, amelyből továbbra is rézkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. Korábban már átvágtuk a réteget, ami azt bizonyította, hogy vélhetőleg a dombról lecsúszott őskori kultúrrétegről van szó. Újabb régészeti jelenség nem került elő a kibővített területen.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat nyíregyházi irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bernáth László, Reszler József Péter technikusok. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

BERECZ BARBARA

413. Püspökladány, Vasút-dűlő (KÖH 59019)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, Sza

A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága 2010. augusztus 9–13. között elvégezte a lelőhely (075 hrsz.) megelőző feltárást. A kutatást a 4. sz. főút megyei szakaszának rehabilitációja tette szükségessé. A feltárt 2138 m²-en 22 régészeti jelenséget találtunk.

Őskori, de jelenleg pontosabban nem meghatározható leletanyag került elő két objektumból. A kinyitott felszín ÉK-i sarkában tártunk fel egy földbe mélyített házat és mellette egy méhkas alakú gödröt. Sajnos a ház ÉNy-i oldala megsemmisült kábelfektetés során. Újkőkori emlékek voltak egy gödörben; két gödörben találtunk szarmata kori cserepet; recens emléktárgy volt 5 objektumban.

A lelőhely régészeti jelenségeire jellemző volt a kevés lelet. A feltárt gödrök közül tizenegyet leletanyag hiányában nem tudtunk korszakhoz kötni.

A leletanyag a debreceni Déri Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Fehér Csaba rajzoló, Janka Edvárd fényképész. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

D. SZABÓ LÁSZLÓ

414. Rajka, Fáskert (KÖH 28695)

(Győr-Moson-Sopron megye) Á

2010. novemberben helyszíni szemlét tartottam a lelőhelyen.

A Rajka DK-i szélén, a Dunakiliti felé vezető út É-i oldalán húzódó dombon terepbejárások, szondázó feltárást és régészeti szakfelügyelet során több ízben kerültek elő Árpád-kori településmaradványok. A lelőhely teljes területe és a környéke lakóterületként szerepel a község

településrendezési tervében és már meg is indultak az építkezések, a közeljövőben a terület fokozatos beépítése várható. A veszélyeztetettség miatt fontossá vált a lelőhely – elsősorban K-i irányú – kiterjedésének pontosabb lehatárolása. Kiszállásom idején a Fáskert utcától K-re lévő új lakóterületet gyomtenger borította, a sűrű növényzet teljesen eltakarta a talajfelszínt, így érdemi terepi megfigyelésre a terület nagy részén nem volt lehetőség. Közvetlenül a Fáskert utca K-i oldalán több kerékcsapást figyeltem meg, amelyek a már kimért telkekre vezetnek. A kitaposott ösvényeket végigjárva szórványosan Árpád-kori és meghatározhatatlan korú cserepeket találtam. A lelőhely tehát – a korábbi megfigyelésekkel összhangban – kiterjed a Fáskert utca K-i oldalára is.

TAKÁCS KÁROLY

415. Rajka, R-8-tábla (KÖH 74403)

(Győr-Moson-Sopron megye) **Á**

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Rajkán a három keresztező lelőhely mellett egy korábban ismeretlen Árpád-kori lelőhely azonosítását végeztük el.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

416. Rábacsécsény, Száras-hely (Győr-Moson-Sopron megye) **B, Á**

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

A Rába É-i oldalán Rábacsécsény határában egy korábban ismeretlen nagy kiterjedésű Árpád-kori faluhelyet (*Száras-hely I.*, KÖH 74323), és egy kisebb, bronzkori és Árpád-kori telep (*Száras-hely II.*, KÖH 74325) azonosítottunk.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

417. Rábaszentmihály, Kovács-dűlő (Győr-Moson-Sopron megye) **Ő, Kő**

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárás során általában

jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Rábaszentmihály határában a Marcal egykori É-i oldalának árterénél, a Kovács-dűlőben két, korábban ismeretlen őskori és középkori lelőhely került elő (*Kovács-dűlő I. és II.*, KÖH 74311, 74313).

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

418. Rezi, vár (KÖH 11376)

(Zala megye) **Kk**

2010-ben a Rezi váron a feltérési munkákat március 16. és április 30. közt folytattuk, ezúttal a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat megbízásából. Az ideai ásatás a vár kapusorosát, a várárkot, valamint a D-i várárok külső D-i felének egy részét érintette. A területen két szelvényrendszert nyitottunk, amelyekben 55 statigrafiai egységet figyeltünk meg.

A vár kapusorosát egy – a kapusoros tengelyében nyitott – szelvényvel vágtuk át. A szelvény É-i felében, a kapusoros és várudvar találkozásánál a DNy-i kaputorony és kapusoros mögött elhelyezkedő farkasverem betöltésében késő reneszánsz kőfaragványokat találtunk. A kapusoros feltöltése homogén, recens anyaggal kevert omladékréteg volt, tapasztott járósíntet csak a DNy-i kaputorony bejárata előtt és a vár küszöbköve mögött sikerült megfogni.

A vár bejáratánál teljesen kibontottuk a vár küszöbkövét és kerékvető köveit. A feltérás során megállapíthattuk, hogy a vár kapuja előtt egy felvonóhíd helyezkedett el, amely kettő – a küszöbkövek alatt elhelyezkedő – gyámkőre támaszkodott. A küszöbköveken lévő vasalásnyomok véleményünk szerint egy, a küszöbkövel párhuzamos gerenda rögzítésére szolgáltak, melyben a csapóhíd perselye helyezkedhetett el. A csapóhíd a küszöbkőtől 3,2 m-re kialakított, sziklára épített támfalra támaszkodott, melynek alsó része előkerült. Ettől a ponttól a várárkon keresztül facölöpökre támaszkodó híd vezetett át a 15–16. században, melynek Ny-i oldalán az egymást követő 9 cölöphelyet megtaláltuk.

A fahídnak a D-i várárkon keresztüli érkezési pontját nagy valószínűséggel rögzítettük, ennek D-i oldala egy a D-i lejtő pereméből É-i irányba kiugró kőnyelven nyugodott, míg K-i oldalát odahordott, máshol bányászott kövekből kialakított talapzatra fektették. Valószínűleg itt a híd nem cölöpökön, hanem a kőalapozásra fektetett támgerendákon nyugodott. A késői vár fénykorához tartozó megközelítést meg tudtuk határozni, mivel a vár hídjának cölöpjei a feltárt részen 14–15. századi feltöltésben jelentkeztek, ez azt jelenti, hogy a korábbi (a 13–14. sz. fordulóján épített) vár hídjának esetleges maradványai csak ez alatt kerülhetnek elő.

Eredményeink alapján a 14–15. századi vár hídját rekonstruálható.

Munkatárs: Havasi Bálint.

VÁNDOR LÁSZLÓ